

THE TASKS OF THE PATRONAGE NURSES WHEN CONDUCTING A POLYVALENT PATRONAGE HEALTH SERVICE DURING COVID-19

Gordana Panova

Faculty of Medical Sciences-University "Goce Delcev" – Shtip, RN Macedonia,
gordana.panova@ugd.edu.mk

Sanja Mitreva

Faculty of Medical Sciences-University "Goce Delcev" - Shtip , RN Macedonia,
sanja.211377@student.ugd.edu.mk

Abstract: Polyvalent patronage health is organized at a level of a primary health care as a part of the public health home or a medical facility. The tasks of the patronage health service have to do with promotion, improvement and saving health, as well as prevention from diseases, and they are conducted through planned activities given by the preventive program for protection of the population. The polyvalent patronage health care is the only service in the primary health care protection which deals preventively with the health and its improvement as well as a medical branch dealing with an active health and social treatment of the individual or the family in the home or within health institutions. One of its goals is to prepare the individual, the family or the community, to which health, except the biological, there are many other factors such as social, cultural, hygienic and so on It strives to create healthy lifestyles which would improve the basis for better health, life quality and prevention of development of chronic diseases.

Keywords: role, patronage nurse, tasks, polyvalent patronage, education, patient.

ЗАДАЧИТЕ НА ПАТРОНАЖНИТЕ СЕСТРИ ПРИ СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПОЛИВАЛЕНТНА ЗАШТИТА ВО ВРЕМЕ НА КОВИД-19

Гордана Панова

Факултет за медицински науки -Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, РС Македонија,
gordana.panova@ugd.edu.mk

Сања Митрева

Факултет за медицински науки -Универзитет „Гоце Делчев" - Штип, РС Македонија,
sanja.211377@student.ugd.edu.mk

Апстракт: Поливалентното патронажно здравје се организира на ниво на примарна здравствена заштита како дел од јавниот здравствен дом или медицинска установа .Задачите на патронажната здравствена служба се однесуваат на унапредување и заштеда на здравјето ,како и превенција од белести,а се спроведуваат преку планирани активности дадени со превентивна програма за заштита на населението.Поливалентната патронажна здравствена заштита е единствената услуга во примарната здравствена заштита која превентивно се занимава со здравјето и неговото унапредување како и медицинска гранка која се занимава со активен здравствен и социјален третман на поединецот или семејството во домот или во рамките на здравјето,институции.Една од нејзините цели е да го подготви поединецот ,семејството или заедницата ,на која здравјето освен биолошкиот ,има и други фактори како што се социјални, културни,хигиенски и слично,за подобро здравје ,квалитет на живот и спречување на развој на хронични заболувања.

Клучни зборови: улога, задачи, патронажна сестра, поливалентна патронажа,поливалентно покровителство, едукација, пациент.

1. ЦЕЛИ НА ТРУДОТ

Целта на оваа магистерска работа е да ја опишам и анализирам улогата на медицинската патронажна сестра во ЈЗУ - Здравствен дом – Неготино. Целта на здравствената заштита во заедницата е да се обезбеди здравствена заштита на корисниците надвор од здравствените установи и подобрување за поквалитетен живот.

Анализирани се активностите и интервенции при извршување на патронажната посета и откривање на здравствено-социјален аспект. Посетите на корисниците се организираат со регистрација на кој било стручен соработник, покана од семејството, соседите, пријателите или самиот корисник. За успешно спроведување на

мерките и активностите и следење на здравствената состојба на населението, неопходна е соработка со патронажната сестра ,но и со други специјалистички тимови, социјални служби и сл. кои се на ниво на ликалната заедница. Едукативната работа на патронажните сестри се дели во мали и големи групи, каде што произлегуваат здравствените проблеми со теми од примарна, секундарна и терцијарна здравствена заштита. Современата здравствена заштита го третира човекот како дел од семејството и заедницата, на чие здравје, покрај биолошките, делуваат и бројни други фактори како социјални, културни, хигиенски и слично. Една од нејзините цели е да го подготви поединецот, семејството или заедницата во целина за рационално користење на здравствената заштита, но и да едуцира кон поголемо и поефикасно прифаќање и користење на превентивните мерки.

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Тековно во истражувањето се користени квалитативен и квантитативен начин, односно пристап кон комбинирана истражувачка стратегија. Методологијата која се користи е во зависност од бројот на здравствените проблеми и задачите на патронажната дејност, која што може да биде моновалентна и поливалентна. Основни документи кои ги користат во сите патронажни служби во нашата земја од 2005 година се: (семеен патронажен картон план за патронажна здравствена воспитна дејност; лист за бременост и породување; детски лист; лист за жена во репродуктивен период; лист за стари лица; картон за планирани повторни посети; нивна евиденција (образец за реализирани посети)).

Компаративен метод (споредба)

Компаративниот метод или споредбата е акција со која се утврдува сличноста и разликата на појавите на објективната реалност. Користејќи го овој метод, се решаваат следните главни задачи: идентификување на причинско-последичните врски помеѓу појавите, споредување докази, класификација и систематизација на појавите.

Споредбата може да биде квалитативна и квантитативна

Методи на собирање на теренски податоци:

Анкета - овој метод служи за: идентификација, селекција за променливите што би можеле да се искористат во истражувачките прашања, креирање на прашалник за да се избегнат грешките при собирање на податоци. Анкетите се најкорисни бидејќи најлесно се можат да се спроведат и со нив наједноставно се прибираат податоци кои сепак пристигнуваат во една форма која е лесна за анализа.

Интервју - е метод за поставување на прашања на корисниците кои се посетени

Набљудување - е ефикасна техника која се користи во истражување која побарува објективно и дистанцирано - најчесто се користи за набљудување на однесувањето на корисниците за време на посетите.

Фокус група или групно интервју - е истражувачка метода на спроведување на групно интервју преку користење на отворени прашања која ја стимулираат дискусијата .

3. СТРАТЕГИИ НА ИСТРАЖУВАЊЕ

Има повеќе типови на стратегии за истражување:

Акциско истражување - оваа истражување се применува исклучиво за одредени корисници. Со акциското истражување се таргетира специфичен проблем на една група пациенти и се предлага решение за истото засновано врз модели кои доаѓаат од статистичката анализа на податоци, кои се во фокусот на патронажната служба во општина Неготино.

Студија на случај - оваа истражување е стратегија што ги истражува различните групи на корисниците. Студијата на случај обезбедува повеќе длабочина, во однос на широчина на истражувањето. Постојат два главни типови на студии на случај: студија на единечен случај и студија на повеќе случаи.

Типови на податоци

Примарни податоци - се податоци кои ги добиваме директно на терен од страна на патронажната сестра (анкета, интервју, набљудување и сл) и **секундарни податоци** - кои се предходно собирани за оваа истражување (статистичкото, табеларното и графичкото истражување).

4. РЕЗУЛТАТИ

Резултатите се базираат на пополнети образци од страна на стручните лица од патронажните служби при Здравствениот дом во Неготино. Според прикажните податоци за 2021 година во Општина Неготино се посетени:

780 новороденчиња, 1200 доенчиња, 792 деца на 2 години, 702 деца на 4 години, 842 училишни деца, 1700 родилки и леунки, бремени жени 164, жени во Репродуктивен период 534, стари лица 35, лица со малигни неоплазми 15, лица со КВЗ 196, лица со ЦВЗ 78, лица со дијабет 156 и останати болни 84.

Според добиените податоци евидентиран е просечен број на посетени семејства во извештајот во 2021 година.

Табела бр.1. Број на патронажни посети кај корисниците на услуги во извештајниот период

	Прием посети	Повторни посети	Вкупно
Број-превентивни посети	133	21	154
Број-куративни посети	5	59	64
Вкупно	138	80	218

Табела бр.2 (Број на превентивни посети по корисници на услуги)

Корисник	Вкупно	Прва посета	Повторна посета
Новороденче	780	27	10
Доенче		28	
Дете на возраст од 2 години		11	
Дете на возраст од 4 години		6	
Училишно дете		4	
Бремена жена		14	
Родилка и леунка		27	
Лице со малигни неоплазми		2	
Лице со КВЗ			
Лица со ТБЦ		1	
Лице со дијабет		4	1
Останати болни		4	
Вкупно			

Табела бр.3 (Извештај за вакцинирани и ревакцинирани лица)

Вид на вакцина	Подлежат (град)	Вакцинирани	Подлежат (село)	Вкупно
НВ прва доза	144	144	55	199
втора доза	248	225	51	271
Трета доза	206	186	45	251
НiB	248	225	51	271
	182	133	51	175
1 рев.	227	167	56	199
DTP-(w)(a)	248	225	51	271
втора	182	133	51	271
	206	186	45	223
	227	167	56	199
Dtap-IPV трета рев	238	11		
REVAXIS 14 год.4 рев		1		1
ТТ 5 рев	397	289		289
OPV :IPV 1	248	225	51	271

доза				
2 доза	182	133	51	233
3 доза	206	186	45	251
2 ревакцина				
3 ревакцина				
MMR 1 доза	251	155	49	300
MMR 2 доза	199	114	44	143
HPV 3 доза	100	20	9	129
Pneumococ 1 доза	200	167	56	256
Pneumococ 2 доза	170	157	49	219
Pneumococ 3 доза	134	111	31	165
Rotatek 1 доза	190	133	42	232
Rotatek 2 доза	139	129	30	153
Rotatek 3 доза	129	92	26	112

Табела бр.4 (Посетени семејства во 2021 година)

Корисници	Вкупно
Новороденчиња	780
Доенчиња	1200
Деца на 2 години	792
Деца на 4 години	702
Училишни деца	842
Родилки и леунки	1700
Бремени жени	164
Жени во репродуктивен период	534
Стари лица	35
Лица со малигни неоплазми	15
Лица со дијабет	156

5. ДИСКУСИЈА

Под патронажна посета се подразбира контакт на здравствениот работник со членови на семејствата во нивниот дом, заради давање на совети за исхрана, нега, чување на здравјето на мајки и доенчиња, мали деца, лица со одредени заболувања како и за согледување на условите во домот како животна средина и давање на совети за нивно унапредување. Патронажните сестри се клучни ,затоа што тие работат во заедницата, со семејствата, со поединецот. Патронажната сестра оди на терен во домовите на корисниците, од социјален ризик,со маргинализирани групи и тешко подвижни пациенти и се грижат за нивното здравје. Преку патронажните посети ги доближуваме здравствените услуги поблиску до граѓаните. Главни стратешки определби за подобар развој на патронажните служби се состојат во кадровска и друга проценка;процена на состојбите и изработка на планови за акција на краткорочни и долгорочни потреби на сите подрачја на работата во патронажната дејност;доволен број на патронажни сестри ;соодветна поддршка во практична работа;поддршка за стручно усовршување;учество на истражувачки проекти;осигурување во давање на квалитетна нега во заедницата.

6. ЗАКЛУЧОК

Улогата на патронажната служба е превентивно едукативна и информативна, со задача да ги собира потребните податоци, откривање и отстранување на болни и беспомошни, социјално загрозуени жители. Задачата на ПЗЗ е всушност мисија за подигање на свеста за зачувување на здравјето, брзо закрепнување,

подобрување на сопственото здравје, особено во најчувствителниот период од животот (на пр.бременост,) и водење грижа и заштита на корисниците надвор од здравствените установи (во домовите, градинките и сл.) и во посебни услови и околности.За таа цел мора да ги набљудува и спроведува сите терапевтски и дијагностички процедури, како и останатите услови. Исто така, клучен момент е улогата која што мора да ги набљудува факторите кои влијаат врз социо-економските услови на населението и здравствениот статус на семејствата. Патронажната служба ја обезбедуваат семејни лекари, амбулантски постари патронажни сестри и соработуваат со други здравствени служби (општа медицина и други специјалистички служби), социјални услуги (центар за социјална заштита ,услуга за помош и нега дома, образовни институции , хуманитарни организации, и други на ниво на локална заедница кои помагаат во решавањето на ваквиот вид прашања, заштита и интереси на корисниците.Во постојната организација ПЗЗ каде што се доведува во прашање квалитетот и функционалноста на здравствената заштита, важен фактор е улогата за заштита и одржување на здравјето на населението.

ЛИТЕРАТУРА

- Гафи, М. Е. (2016). Основи на деловкомуникација во здравството-САД
- Димитровска, З., Спироски, И., Мемети, Ш., & Кендровски, В. (2018). Прирачник за правилна исхрана на доенчиња и мали деца.Скопје,
- Институт за јавно здравје на РМ, <http://zdravstvo.gov.mk><https://www.nursingexplorer.com>
- Камчев, Н., & Даниелова, М. (2019). Организација на здравствената служба .Универзитет „Гоце Делчев"- Штип: Скрипта за интерна употреба
- Хендерсон, В. (n.d). Основните принципи на здравствената заштита,Здружение за нега и образование во Загреб,
- Backovic, D. (2017). "Higijena sa zdravstvenim vospitanjem"za 1 I 2 razred medicinske skole, Beograd,
- Baljozovic, A., Kostic, S., & Beljozovic, N. (2016),"Zdravstvena nega"za prvi razred medicinske skole Beograd,
- Cerkovic, B.N., & Barjaktarevic, Z.D. (2018) ."Pedijatrija", Beograd,
- Durakovic, Z., I suradnici (2017). "Gerijatrija", Zagreb,
- Katic, M., Svab I., et all. (2017). "Family medicine",
- Kalauz, S. (2017). "Etika u sestinstvu", Zagreb, 2012;
- Kurjak, A. (2017). "Ginekologija I perinatologija", Zagreb,
- Lesic, Vid, (2019). Nova paradigma Prilozi za teoriju kominikacije, Zagreb,
- Mojsovic, Z. I suradnici (2016). Zdravstvena njega u zajednici, visoka zdravstvena skola,
- Ramadani, R., Stanic, R., & Kostic, S. (2018). "Nega,dijagnostika, ishrana Iterapja u neonatologiji", Beograd,